

Badania użytkownika jako praktyka społeczna. Podejście teorii praktyk społecznych do problemu używania wiedzy socjologicznej poza nauką

Głównym celem planowanych badań jest zwiększenie istniejącego stanu wiedzy na temat sposobu, w jaki wiedza socjologiczna jest wykorzystywana poza obszarem nauki. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zastosowanie teorii praktyk społecznych do analizy tego, w jaki sposób wiedza socjologiczna jest wykorzystywana w obszarze tzw. badań użytkownika.

Teoria praktyk społecznych to szeroki nurt badawczy, który od dwóch dekad cieszy się znacznym zainteresowaniem w socjologii, czasem określanym nawet jako „zwrot ku praktykom” w teorii społecznej. Zgodnie z tą perspektywą używanie wiedzy poza obszarem, w którym powstała, nie powinno być rozumiane w kategoriach jej prostego „transferu”. Zamiast tego powinno się to zjawisko interpretować jako dynamiczny proces adaptacji wiedzy do kontekstu praktyki społecznej, w której wiedza znajduje zastosowanie. Zamiast po prostu podlegać transferowi, wiedza musi zostać wyabstrahowana z lokalnego kontekstu, „przenieść się”, a następnie zostać wkomponowana w nowy kontekst.

Niniejszy projekt koncentruje się na badaniach użytkownika jako pozanaukowej praktyce prowadzenia badań społecznych, która wykorzystuje elementy metodologii socjologicznej. Badania użytkownika są zazwyczaj definiowane jako mające na celu rozumienie zachowań, reakcji, nawyków i potrzeb użytkowników w celu projektowania lepszych produktów i usług. Planowane badanie stawia sobie za cel pokazanie, w jaki sposób wiedza socjologiczna z zakresu metodologii badań jest adaptowana, redefiniowana i integrowana z innymi elementami w ramach praktyki społecznej, jaką są badania użytkownika. Projekt opiera się na założeniu, że wspomniana adaptacja nie ma charakteru jednorazowego, ale jest dynamicznym procesem integracji różnorodnych elementów (różnych rodzajów wiedzy i kompetencji, technologii, znaczeń, czynników instytucjonalnych, relacji z innymi obszarami praktyki itd.), w toku którego powstaje i rozwija się wspomniana praktyka badań użytkownika.

Planowane badanie zostanie zrealizowane jako rozległe studium przypadku i będzie korzystać z różnorodnych źródeł danych: wywiadów pogłębionych z ekspertami w obszarze badań użytkownika, dwóch obserwacji uczestniczących (każda trwająca miesiąc) w agencjach lub działach przedsiębiorstw zajmujących się badaniami użytkownika oraz analizy danych zastanych (literatury eksperckiej, źródeł internetowych, prezentacji na konferencjach związanych z badaniami użytkownika itd.).

Współczesne społeczeństwa powszechnie uznaje się za społeczeństwa oparte na wiedzy, w szczególności wiedzy naukowej. Dlatego zrozumienie, w jaki sposób wiedza naukowa krąży w społeczeństwie, jak jest używana i przekształcana, jest bardzo ważne. Wyniki planowanego badania doprowadzą do osadzonego w zaawansowanej teorii, zorientowanego na proces, uwzględniającego kontekst i opartego o bogate dane empirycznie rozumienia, w jaki sposób wiedza socjologiczna jest używana poza obszarem nauki. Rezultaty projektu będą zatem istotnym głosem w toczącej się obecnie intensywnie debacie na temat społecznego oddziaływania nauki.